

دانشکده علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی اسدآباد

مسمومیت های دارویی

پاییز 1403

مدیریت غذا و دارو

داروها یکی از خطرناکترین عوامل مسمومیت‌زا در منازل هستند، عدم توجه به میزان مصرف دارو، مصرف داروها در تاریکی و همراه با خواب آلودگی و مصرف خودسرانه داروها، همگی می‌توانند به مسمومیتهای دارویی منجر شوند.

بنابراین باید از مصرف خودسرانه داروها، اجتناب کنیم و همچنین بدانیم که مقادیر بالای برخی از داروهای به ظاهر کم خطر، می‌توانند برای فرد خصوصاً کودکان و افراد مسن کشنده باشند. در عین حال باید توجه کرد که شایعترین علت بروز مسمومیت در جهان، مصرف داروها بیش از مقادیر درمانی است، اهمیت مسمومیت دارویی در این نکته است که گاهی ممکن است کبد و کلیه فرد مسموم در اثر مسمومیت دچار صدمه دائمی شود و کیفیت زندگی فرد تا آخر عمر با مشکل مواجه شود.

هر چقدر آگاهی جامعه نسبت به عوارض ناخواسته داروها خصوصاً در مقادیر بیش از حد درمانی افزایش یابد، شاهد کاهش مرگ و میر ناشی از مسمومیت دارویی خواهیم بود،

داروهایی که اغلب منجر به بروز مسمومیت میشوند، در بزرگسالان داروهای موثر در بیماریهای اعصاب و روان خصوصاً داروهای آرامبخش، ضد افسردگی و ضد جنون و سپس مسکن های غیر مخدر، عهده دار نزدیک به ۷۰ درصد از موارد مسمومیت دارویی هستند. در کودکان مسمومیت با مسکن های غیر مخدر مانند استامینوفن نسبت به بزرگسالان شایع تر است.

روش های جلوگیری از مسمومیت های دارویی :

بهتر است داروهای بیمار افسرده و یا بیمارانی که تعادل رفتاری ندارند و یا افرادی که سابقه اقدام به خودکشی دارند، دور از دسترس شان قرار گیرد و مراقبت دقیقی در خصوص میزان داروی مصرفی این افراد انجام شود. همچنین در سالمندان مسمومیت دارویی بسیار شایع و البته خطرناک است. تشابه ظاهری شکل داروها، ابتلا به فراموشی، عدم اطلاع از نام داروها، بی سوادى یا کم سوادى و یا خوانا نبودن مقادیر مصرفی دارو مندرج روی جعبه دارویی ممکن است منجر شود تا سالمندان داروی خود را به اشتباه یا به صورت تکراری مصرف کنند. بنابراین نظارت دقیق دیگر افراد هم خانه با سالمندان در پیشگیری از مسمومیت اهمیت ویژه ای دارد.

بهترین روش برای پیشگیری از خوردن دوز تکراری دارو، یادداشت کردن دفعات مصرف دارو و یا قرار دادن قرصها در داخل جعبه های مخصوص تقسیم بندی شده موجود در داروخانه ها است.

fdo.sbmu.ac.ir

باید توجه کرد که مصرف مقادیر بالای بسیاری از داروها در اقدام به خودکشی، ممکن است در ابتدا علامت و نشانه خاصی نداشته باشد، اما وضعیت فرد مسموم به طور ناگهانی وخیم شود و یا در آینده منجر به صدمات دائمی کبد و کلیه در فرد مسموم شود. به عنوان مثال مصرف خودسرانه داروی استامینوفن جهت درمان درد و تب بیش از مقادیر درمانی، منجر به صدمات کبدی خواهد شد. بنابراین ارجاع فرد مسموم به بیمارستان بسیار حیاتی است. در عین حال به طور کلی ایجاد استفراغ در مسمومیت های دارویی توصیه نمی شود مگر آنکه به توصیه پزشک باشد. چرا که این عمل در برخی از مسمومیت های دارویی سبب وخامت اوضاع بیمار خواهد شد.

در برخورد با فرد مسموم غیر هوشیاری که در کنارش بسته های داروی خورده شده وجود دارد، ضمن حفظ خونسردی و عدم القاء استفراغ در این فرد، باید بسته های دارویی همراه بیمار به بیمارستان برده و با شماره ۱۹۰ و ۱۱۵ تماس گرفته شود، در مسمومیت های تعدمی با دارو، بهتر است در صورت هوشیاری فرد مسموم، نام دارو یا داروهای مصرفی و تعداد هر یک از آنها را از وی پرسید و به کادر درمانی اطلاع دهید.

برای پیشگیری از بروز مسمومیت دارویی در کودکان نیز اگر در خانه کودک زیر پنج سال زندگی می کند، داروها حتما در کمد های بالا، دور از دسترس و مجهز به قفل قرار داده شود. همچنین مراقب باشید تا در هنگام بیماری کودک، دوز تکراری و یا داروی بیشتر از حد تجویز شده به کودک داده نشود. به عنوان مثال برای کاهش تب در کودکان، داروی استامینوفن را بر اساس وزن و سن کودک و با مشورت پزشک و داروساز به کودک بدهید. مقادیر بیش از حد درمانی استامینوفن می تواند ایجاد مسمومیت کند.

داروهای مصرفی افراد خانواده را دور از دسترس کودکان نگهدارید. از قرار دادن دارو در کیف دستی پرهیز کنید تا مانع خورده شدن دارو توسط کودکان شود. داروهای خود را در مقابل چشم کودکان نخورید، چرا که کودکان از رفتار بزرگسالان تقلید می کنند و ممکن است دور از چشم والدین داروها را به دهان ببرند. اگر به کودک خود دارو می دهید به او تفهیم کنید که این دارو است و از کلماتی مثل آبنبات، شکلات و یا خوراکی استفاده نکنید. داروها خصوصاً داروهای خوش طعم مخصوص کودکان را از دسترس شان دور نگه دارید. چرا که ممکن است با استفاده از غفلت شما، کودک اقدام به مصرف دارو کند. باید توجه کرد که کودکان کنجکاو و ممکن است زمانی که افراد سالمند فامیل در حال مصرف داروهای خود هستند، کودکان اقدام به چشیدن و یا بلعیدن دارو کنند. بنابراین برای پیشگیری از مسمومیت دارویی در کودک، از افراد سالمند خانواده بخواهید داروهای مصرفی خود را دور از دسترس آنها نگهداری کنند.

اگر فردی در خانواده در حال درمان ترک اعتیاد است، از دسترسی کودکان به داروهای درمان کننده اعتیاد مانند قرص یا شربت متادون جداً خودداری کنید. مرگ بسیاری از کودکان و حتی بزرگسالان به دلیل نگهداری شربت متادون در یخچال مخصوصاً به دلیل تعویض بطری دارو با بطری داروهای دیگر و یا نوشیدنی ها خوراکی و مصرف اتفاقی آنها صورت گرفته است

اگر مسمومیت با متادون در کودکی منجر به مرگ شود، تنها علت آن سهل انگاری والدین و بستگان کودک خواهد بود. عدم نگهداری شربت متادون در ظرف های مقاوم و مجهز به قفل کودک و جابجایی دارو و نگهداری آن در بطری های دیگر داروها و یا نوشیدنی ها، منجر به مصرف دارو توسط کودکان و در نتیجه مرگ کودک خواهد شد که البته به راحتی توسط خانواده ها قابل پیشگیری است.

